

Схвалено
педагогічною радою
Талалаївського ліцею
від _____ 2020 року
протокол № ____

КОДЕКС БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

ВСТУП

Основним завданням сучасної ліцею є створення безпечного освітнього середовища, а також забезпечення прав, свобод та інтересів дітей. Сучасний освітній заклад виконує функції не тільки навчання, а насамперед створює простір для повноцінного розвитку здобувачів освіти, стає осередком успішних креативних щасливих людей. Для реалізації цього завдання необхідна атмосфера фізичного, соціального та психологічного комфорту всіх учасників освітнього процесу.

Безпечне освітнє середовище – це стан освітнього середовища, в якому наявні безпечні умови навчання та праці, комфортна міжособистісна взаємодія, що сприяє емоційному благополуччю учнів, педагогів і батьків, відсутні будь-які прояви насильства та є достатні ресурси для їх запобігання, а також дотримання прав і норм фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки кожного учасника освітнього процесу.

Головним правилом для усіх дій працівників закладу освіти є необхідність діяти у найкращих інтересах дитини. Кожен працівник закладу повинен ставитися до дітей з повагою та врахуванням їхніх потреб. **Використання працівником будь-якої форми насильства проти дитини є неприйнятною.**

Працівники закладу освіти повинні діяти відповідно до чинного законодавства України та у межах своїх повноважень, використовуючи :

- **взаєморозуміння;**
- **взаємоповагу;**
- **дружню атмосферу;**
- **пріоритет прав людини;**
- **толерантність;**
- **постійний розвиток;**
- **активну життєву позицію;**
- **здоровий спосіб життя;**
- **людяність;**
- **порядність;**
- **повагу до приватного життя;**
- **мир тощо.**

Створений документ «Кодекс безпечного освітнього середовища Талалаївського ліцею» (далі КБОС) передбачає навчання учнів, батьків, працівників ліцею правил безпечної поведінки особистості, формування навичок уникнення потенційних ризиків та небезпек, безпечній взаємодії дітей і дорослих в освітньому процесі, захист дітей від насильства та зловживань з боку однолітків і дорослих (батьків, опікунів або працівників закладу освіти), а також навичок подолання труднощів у житті.

Підґрунтям документу є матеріали Методичного посібника «Кодекс безпечного освітнього середовища», Київ 2018, МОН України, ВБО Український фонд «Благополуччя дітей». КБОС відповідає іншим правилам і процедурам, що вже застосовуються в опорному закладі для захисту прав, благополуччя учасників освітнього процесу та реалізується через розробку та запровадження закладом освіти критеріїв безпеки дітей та дорослих через знайомство з особливостями функціонування безпечного освітнього середовища. Разом з тим, документ КБОС адресовано здобувачам освіти, вчителям, батькам, персоналу опорного закладу, які зобов'язані виконувати правила та дотримуватися положень.

Розділ I

ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ

1. Працівник - особа, яка працює у закладі освіти згідно з трудовою угодою або за контрактом.
2. Дитина - будь-яка особа віком до 18 років.

3. Особа, уповноважена представляти дитину - один з її рідних або прийомних батьків, або законний опікун.

4. Дозвіл батьків (опікунів) означає дозвіл, наданий хоча б одним з батьків дитини. Проте якщо між батьками дитини немає згоди, їм має бути повідомлено, що питання повинно бути вирішено в родині або опікунському суді.

5. Насильство проти дитини розуміється, як дії проти дитини, що підлягають покаранню та є забороненими, скоєні будь-якою особою, зокрема працівником закладу освіти, або дії, які загрожують благополуччю дитини, зокрема неналежний догляд за нею.

6. Особа, відповідальна за Інтернет - працівник закладу освіти, призначений керівником для контролю за користуванням дітьми мережею Інтернет на території навчального закладу та їх безпеку під час такого користування.

7. Особисті дані дитини - будь-яка інформація, за допомогою якої можна ідентифікувати дитину.

Розділ II ЗАВДАННЯ КБОС

Маючи на меті створити безпечний освітній простір, необхідно чітко сформулювати та зазначити завдання, які регламентують засади КОДЕКСУ.

Аналізуючи питання безпечного освітнього середовища були визначені основні завдання КОДЕКСУ:

1. Визначено чинники ризику насильства проти дитини та реагування на них.
2. Визначено поняття «булінгу» та його види; виявити чинники, які перешкоджають безпеці учасників освітнього процесу.
3. Відпрацьовано систему узгоджених поглядів і уявлень учнів, педагогів, психолога, батьків на освітнє середовище ліцею.
4. Обґрунтовано умови організації безпечного освітнього середовища та вимоги (критерії) до його ефективної організації для кожного учасника освітнього процесу.
5. Складено доступний алгоритм реагування та протидії булінгу.
6. Сформульовано конкретні рекомендації учням, педагогічним працівникам, адміністрації ліцею, батькам щодо організації безпечного середовища в навчальному закладі.

Розділ III ВИЗНАЧЕННЯ ЧИННИКІВ РИЗИКУ НАСИЛЬСТВА ПРОТИ ДИТИНИ ТА РЕАГУВАННЯ НА НИХ

1. Працівники закладу освіти мають знати чинники ризику насильства проти дитини та звертати на них увагу в рамках своїх службових обов'язків.
2. Якщо виявлено чинники ризику, працівники закладу освіти повинні повідомити про них батькам і надавати їм інформацію про можливості для отримання підтримки, а також заохотити їх до вирішення проблеми.
3. Працівники повинні контролювати стан і благополуччя дитини.

Порядок реагування у випадках насильства проти дітей

Якщо працівник підозрює, що дитина стала жертвою насильства, він повинен надати інформацію про це в письмовій формі класному керівнику.

1. Класний керівник викликає батьків або опікунів дитини, яка може бути жертвою насильства, і повідомляє їм про це.
2. Класний керівник повинен підготувати опис ситуації дитини в закладі освіти та в родині на підставі своїх розмов з дитиною, вчителями та батьками і розробити план допомоги дитині.
3. План допомоги має включати рекомендації з таких питань:
 - а) вжиття заходів для забезпечення безпеки дитини, у т.ч. повідомлення компетентних служб про можливий випадок насильства;

- б) підтримка, яку заклад освіти повинен запропонувати дитині;
- в) направлення дитини до спеціалізованого центру для отримання допомоги (за потреби).

Окремі та складні випадки:

1. У більш складних випадках (пов'язаних із сексуальним насильством, жорстоким фізичним або психологічним насильством) керівник закладу повинен створити групу реагування, до складу якої можуть входити психолог або класний керівник дитини, керівник та інші працівники, обізнані із ситуацією або добре знайомі з дитиною (надалі – група реагування).

2. Група реагування повинна підготувати план надання допомоги дитині, який відповідає чинним вимогам та базується на матеріалах та іншій інформації, отриманої членами групи.

3. Якщо про можливий випадок насильства проти дитини повідомляється її батькам або опікунам, створення групи реагування є обов'язковим. Група має призначити батькам або опікунам зустріч для обговорення проблеми, під час якої батькам або опікунам може бути повідомлено про те, що можливий випадок насильства буде розслідуватися зовнішньою організацією для забезпечення об'єктивності розслідування. Необхідно вести протокол такої зустрічі.

4. Класний керівник повинен представити план надання допомоги дитині її батькам або опікунам, рекомендуючи щільну співпрацю під час його виконання.

Класний керівник повинен поінформувати батьків або опікунів дитини про обов'язок повідомити про можливий випадок насильства компетентні органи (прокуратуру, поліцію, суд з питань сім'ї/опікунства).

5. Після того, як класний керівник поінформував батьків, керівник закладу освіти повинен повідомити про можливий злочин прокуратурі, поліції або окружному суду, департаменту справ сім'ї та неповнолітніх.

Відповідальність за подальші дії несуть органи, згадані у попередньому пункті.

6. Якщо про можливий випадок насильства проти дитини повідомляється батькам або опікунам дитини, але факт такого випадку не підтверджується, батьки або опікуни дитини мають отримати інформацію про це в письмовій формі.

7. Усі працівники та інші особи, яким стало відомо про випадок насильства або будь-які пов'язані з ним питання в межах своїх службових обов'язків, повинні зберігати конфіденційність, за винятком інформації, яка передається компетентним органам відповідно до порядку реагування.

Розділ IV

I. ПРИНЦИПИ ЗАХИСТУ ОСОБИСТИХ ДАНИХ ДИТИНИ

1. Особисті дані дитини мають бути захищені, згідно з положеннями Закону України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 р. № 2297-VI.

2. Працівники закладу, які працюють з особистими даними дітей, повинні зберігати їх конфіденційність і вживати заходів для їх захисту від несанкціонованого доступу.

3. Особисті дані дитини надаються лише тим особам і організаціям, які мають на це право, згідно із законодавством України.

4. Працівники закладу освіти мають право працювати з особистими даними дитини та надавати їх у рамках розслідування, яке проводиться міждисциплінарною групою.

5. Працівник закладу освіти може використовувати інформацію про дитину з освітньою або навчальною метою лише за умови анонімності дитини та неможливості її ідентифікації за допомогою такої інформації.

6. Працівник закладу освіти не має права надавати інформацію про дитину, її батьків чи опікунів представникам з асовів масової інформації (ЗМІ).

7. Працівники закладу освіти не мають права надавати можливість представникам засобів масової інформації встановлювати контакт з дітьми.

8. Працівники закладу освіти не мають права розмовляти з представниками засобів масової інформації про дітей, їхніх батьків чи опікунів без їхнього дозволу.

II. ПРИНЦИПИ ЗАХИСТУ ЗОБРАЖЕНЬ

1. Визнаючи право дітей на приватність і захист особистих інтересів, заклад освіти повинен захищати зображення дітей.

2. Працівники закладу не мають права давати дозвіл на фото-, відеозйомку дітей або їх аудіозапис на території навчального закладу без попередньої згоди батьків або опікунів дитини (письмова форма).

3. Для отримання згоди батьків (опікунів) для фото-, відеозйомки дитини працівник закладу освіти має звернутися до них, згідно з процедурою для отримання такого дозволу. Не дозволяється надавати представникам ЗМІ контактні дані батьків (опікунів) дитини без їх попередньої згоди.

4. Оприлюднення працівником закладу освіти зображення дитини у будь-якому вигляді (фото-, відео- або аудіозапису) потребує попередньої згоди батьків або законних опікунів дитини у письмовій формі.

III. ПРИНЦИПИ ДОСТУПУ ДІТЕЙ ДО МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

1. Надаючи дітям доступ до мережі Інтернет, заклад зобов'язаний вжити всіх заходів для захисту їх від матеріалів, які можуть зашкодити їхньому належному розвитку.

2. На території закладу освіти дитина може мати доступ до мережі Інтернет у таких випадках:

- під наглядом учителя на заняттях з вивчення комп'ютера (уроки інформатики);
- без нагляду вчителя - на комп'ютерах навчального закладу, призначених для цього (вільний доступ).

3. Коли дитина отримує доступ до мережі Інтернет під наглядом працівника закладу, останній має розповісти дитині про принципи безпечного користування мережею Інтернет. Крім того, працівник закладу відповідає за забезпечення безпеки дітей при використанні мережі Інтернет під час занять.

4. На комп'ютерах закладу, призначених для вільного доступу до мережі Інтернет, мають бути постійно доступними навчальні матеріали з безпечного користування нею.

5. Учителі інформатики мають щонайменше один раз на місяць перевіряти, чи не має небезпечних матеріалів на комп'ютерах з доступом до мережі Інтернет.

Розділ V

МОНІТОРИНГ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ ПОЛОЖЕНЬ КБОС

1. Директор закладу освіти призначає уповноважену особу за реалізацію КБОС.

2. Призначена особа відповідає за реалізацією КБОС, реагування на будь-які сигнали щодо його порушення, а також за внесення пропозицій стосовно внесення змін до КБОС.

3. Кожні півроку відповідальна особа повинна проводити загальний моніторинг рівня виконання вимог КБОС працівниками закладу освіти. Зразок анкети для проведення моніторингу наведено в Додатку .

4. Під час проведення такого загального моніторингу працівники закладу можуть подавати пропозиції стосовно внесення змін до КБОС та повідомляти про порушення її вимог на території закладу освіти.

5. На основі результатів анкет працівників закладу відповідальна особа має підготувати звіт та передати його директору закладу освіти.

6. Враховуючи результати моніторингу, директор закладу освіти повинен внести необхідні зміни до КБОС та повідомити про них працівників закладу освіти.

I. Функціональні обов'язки відповідального за моніторинг дотримання положень КБОС

1. Отримання повідомлень про ризики для дітей і реагування на них.

2. Проведення не рідше ніж один раз на рік загального моніторингу рівня виконання вимог КБОС та реагування на будь-які сигнали щодо його порушення. Для цього можна використовувати метод анкетування, опитування тощо (зразок додається). Під час проведення такого загального моніторингу працівники закладу мають змогу подавати пропозиції щодо внесення змін до КБОС та повідомляти про порушення його вимог на території закладу.

3. Надання пропозицій щодо внесення можливих змін у КБОС.

4. Підготовка звіту за результатами анкет працівників закладу та подання його директору закладу освіти.

5. Враховуючи результати моніторингу, директор закладу освіти повинен внести необхідні зміни до КБОС та повідомити про них працівників:

- консультування працівників закладу щодо конкретних випадків порушення безпеки дитини;

- роз'яснення у разі потреби батькам, дітям положень КБОС, надання інформації щодо їх змін;

- інформування (у разі потреби) про випадки порушення безпеки дитини (ризик, загрози, насильство) компетентних установ, таких як поліція (шкільні офіцери поліції), соціальні служби.

II. Показники виконання вимог Кодексу безпечного освітнього середовища.

1. Заклад освіти запровадив та виконує Кодекс безпечного освітнього середовища.

2. У закладі запроваджено реалізацію КБОС, який містить принципи захисту дітей від насильства.

3. Стратегія і відповідні принципи захисту дітей дотримуються усіма учасниками освітнього процесу.

4. Стратегія захисту дітей визначає такі питання:

- порядок повідомлення та втручання, де поетапно зазначено, що слід робити, коли дитина стала жертвою насильства або її безпеці загрожують незнайомі люди, члени родини чи працівники закладу;

- правила захисту особистих даних, які визначають методи збереження та поширення інформації про дітей;

- правила захисту зображень дітей, які визначають, як можна знімати дітей на фото або відео та поширювати їх зображення;

- правила доступу дітей до мережі Інтернет і їх захисту від шкідливих матеріалів, розміщених у ній, включно з призначенням особи або осіб, відповідальних за нагляд за безпечним використанням комп'ютерної мережі.

- принципи безпечних відносин між працівниками закладу та дітьми, включно з повним описом поведінки, яка є неприйнятною при спілкуванні з дітьми.

5. Визначено особи, відповідальні за реалізацію Кодексу безпечного освітнього середовища - адміністрація закладу, класні керівники, практичний психолог, соціальний педагог, вчителі-предметники.

6. У закладі освіти затверджено документ під назвою «Кодекс безпечного освітнього середовища опорного закладу освіти "Навчально-виховний комплекс "Заклад загальної середньої освіти I-III ступенів-гімназія №2" Гніванської міської ради Вінницької області», який затверджено рішенням педагогічної ради 04.01.2022 року протокол № .

III. Заклад освіти здійснює нагляд за своїми працівниками для запобігання випадкам насильства проти дітей.

1. Прийняття на роботу нових працівників із перевіркою їх біографічних даних, характеристик і придатності для роботи з дітьми.

2. У випадках, коли виникають підозри щодо можливих загроз безпеці дітей або застосування насильства проти дітей працівниками закладу, у закладі освіти завжди дотримуються вимог, зазначених у Кодексі безпечного освітнього середовища.

IV. Заклад освіти проводить навчання своїх працівників з питань захисту дітей від насильства та надання їм допомоги у небезпечних ситуаціях.

1. Усі працівники закладу ознайомлені з Кодексом безпечного освітнього середовища.

2. Усі працівники закладу знають, як розпізнати чинники ризику й ознаки насильства проти дітей, а також правові аспекти захисту дітей (обов'язковість втручання для залучення правоохоронної системи).

3. Класні керівники пройшли тренінгове заняття з питань запобігання випадкам знущань над однолітками серед дітей і реагування на них.

4. Працівники закладу мають доступ до інформації на сайті закладу освіти або інформаційних стендах про можливість отримання допомоги у випадках, коли підозрюється застосування насильства проти дітей, разом із контактними даними місцевих установ, які надають допомогу у надзвичайних ситуаціях.

V. Заклад освіти проводить навчання батьків з питань виховання без застосування насильства та захисту дітей від насильства.

1. На сайті закладу розміщена необхідна інформація щодо таких питань:

-виховання дітей без застосування насильства;

-захист дітей від насильства та зловживань, загрози для дітей у мережі Інтернет;

-можливості для вдосконалення навичок виховання;

-контактні дані установ, які надають допомогу у складних життєвих ситуаціях.

2. Усі батьки ознайомилися з антибулінговим кодексом.

VI. У закладі освіти навчають дітей, як захистити себе від усіх форм насильства.

1. У закладі освіти на годинах спілкування організовано заняття з питань прав дитини та захисту від насильства і зловживань (також у мережі Інтернет).

2. Діти знають, до кого вони мають звертатися за порадами та допомогою у випадках насильства та булінгу.

3. У закладі функціонує «Скринька-Довіри».

4. У закладі є електронні навчальні матеріали для дітей з питань прав дитини, захисту від ризиків насильства та зловживань, правил безпечної поведінки у мережі Інтернет.

5. Здобувачі освіти мають доступ до інформації про права дитини та можливості отримання будь-якої допомоги у складних ситуаціях, зокрема про безкоштовні гарячі лінії для дітей і молоді (інформація розміщена на сайті закладу освіти).

VII. Заклад освіти проводить моніторинг діяльності щодо створення безпечного освітнього середовища та регулярно перевіряє її на відповідність прийнятим стандартам захисту дітей.

1. Прийняті правила та процедури для захисту дітей переглядаються щонайменше один раз на рік.

2. У рамках проведення контролю за дотриманням правил і процедур для захисту дітей у закладі проводяться консультації з дітьми та їхніми батьками (опікунами).

3. Щорічно готується внутрішній звіт про виконання КБОС.

Розділ VI

ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Кодекс БОС закладу стає чинним у день його оприлюднення.

2. Оприлюднення документа має відбутися таким чином, щоб він був доступний усім учасникам освітнього процесу (через його розміщення на сайті закладу освіти).

Анкета

«Моніторинг дотримання положень Кодексу безпечного освітнього середовища»

	Так	Ні
1. Чи знаєте Ви правила та положення КБОС?		
2. Чи знайомі Ви з процедурою дій, коли є підозра на існування загрози для безпеки дитини?		
3. Чи знаєте Ви, як реагувати на загрозу безпеці дитини?		
4. Чи помітили Ви будь-які порушення положень Кодексу безпечного освітнього середовища іншими працівниками Вашого навчального закладу?		
5. Чи є у Вас зауваження або пропозиції (зокрема, щодо внесення змін) стосовно Кодексу безпечного освітнього середовища?		